

VOL 4. ISSUE 9

JOURNAL OF CONTEMPORARY WORLD STUDIES

zenodo

OpenAIRE | **EXPLORE**

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

**ISSN:
3030-3311**

TIJORAT BANKLARIDA DAROMAD VA XARAJAT AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH

Safarov Otabek Abdulla o'g'li

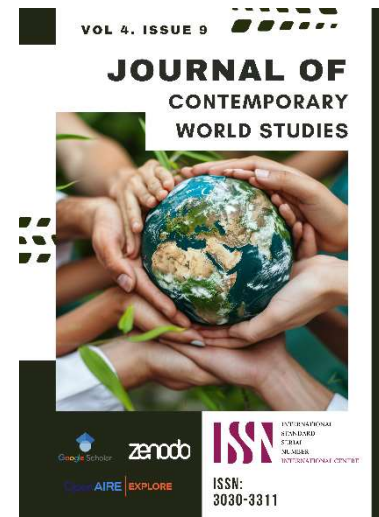
*International School of finance technology And science institute "Buxgalteriya hisobi" kafedrası o'qituvchisi
e-mail: otabek1272@gmail.com*

ANNOTATION:

Ushbu maqolada tijorat banklarining moliyaviy natijalari shakllanishi tahlil qilinadi. Daromadlar tarkibi foizli daromadlar, komission tushumlar, valyuta operatsiyalari va boshqa operatsion daromadlar sifatida tasniflanadi. Xarajatlar esa foizli, operatsion, ma'muriy-boshqaruv xarajatlari va majburiy to'lovlar guruhlariga ajratiladi. Bank faoliyati samaradorligini oshirish maqsadida daromad va xarajatlar tuzilmasini optimallashtirish masalalari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, moliyaviy nazorat mexanizmlari hamda xalqaro audit standartlari asosida bank risklarini boshqarish jarayonlari baholanadi. Keltirilgan xulosalar tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash hamda operatsion faoliyatini takomillashtirishga xizmat qiladi.

KEYWORDS:

bank riski, moliyaviy nazorat, audit standartlari, moliyaviy barqarorlik, tijorat banki, daromadlar va xarajatlar.

May 20, 2026,
Published Date:
May 26, 2026

Journal Website:
<https://d-pressa.com/index.php/jcws/>

This work is licensed under a
[Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida bank tizimi mamlakat moliya sektorining eng muhim bo'g'inlaridan biri hisoblanadi. Tijorat banklari iqtisodiyotning turli tarmoqlari va aholi qatlamlariga moliyaviy xizmatlar ko'rsatish orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Banklarning moliyaviy barqarorligi, raqobatbardoshligi va samarali faoliyat yuritishi ko'p jihatdan ularning daromadlari va xarajatlarni to'g'ri hisobga olish hamda nazorat qilish darajasiga bog'liq.

So'nggi yillarda bank tizimini modernizatsiya qilish, xalqaro standartlarga moslashtirish va moliyaviy hisobotlarning shaffofligini oshirish borasida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bunday sharoitda tijorat banklarining moliyaviy natijalarini shakllantiruvchi asosiy omillar bo'lgan daromad va xarajatlarning to'g'ri aks ettirilishi, ularning qonunchilik va amaldagi me'yoriy hujjatlarga muvofiqligi ustidan samarali audit nazoratini tashkil etish alohida ahamiyat kasb etadi.

Bank faoliyatining yakuniy natijasi foyda hisoblanadi. Foyda miqdori esa bevosita bank daromadlari va xarajatlari hajmi hamda ularning samarali boshqarilishiga bog'liq. Daromadlar tarkibiga kredit operatsiyalaridan olinadigan foizli daromadlar, investitsion faoliyatdan tushumlar, komission xizmatlar bo'yicha daromadlar va boshqa operatsion daromadlar kiradi. Xarajatlar tarkibini esa depozitlar bo'yicha foiz to'lovlari, operatsion xarajatlar, ma'muriy xarajatlar, kredit risklari uchun zaxiralar shakllantirish bilan bog'liq xarajatlar hamda boshqa xarajatlar tashkil etadi. Ushbu ko'rsatkichlarning ishonchliligi bankning moliyaviy holatini to'g'ri baholash uchun muhim hisoblanadi.

Daromad va xarajatlar auditining asosiy vazifasi bankda amalga

oshirilayotgan moliyaviy operatsiyalarning qonuniyligi, iqtisodiy asoslanganligi va buxgalteriya hisobida to'g'ri aks ettirilganligini tekshirishdan iborat. Audit jarayonida daromad va xarajatlarning tan olinishi, baholanishi, hujjatlashtirilishi hamda moliyaviy hisobotlarda aks ettirilishining amaldagi standartlarga muvofiqligi baholanadi. Bu esa moliyaviy hisobotlardan foydalanuvchilar, jumladan investorlar, kreditorlar, aksiyadorlar va nazorat organlari uchun ishonchli axborot manbaini yaratadi.

Hozirgi kunda tijorat banklari faoliyatida raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi, masofaviy bank xizmatlarining rivojlanishi, yangi moliyaviy instrumentlarning paydo bo'lishi audit jarayonlariga ham yangi talablarni qo'yimoqda. An'anaviy audit usullaridan tashqari, axborot texnologiyalariga asoslangan audit yondashuvlari, riskka yo'naltirilgan audit va uzluksiz audit mexanizmlaridan foydalanish zarurati ortib bormoqda. Shu sababli daromad va xarajat auditini takomillashtirish, audit sifatini oshirish hamda zamonaviy audit texnologiyalarini joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida tijorat banklari mamlakat moliya tizimining eng muhim institutlaridan biri sifatida iqtisodiyotda pul mablag'lari harakatini tashkil etish, aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlarning vaqtincha bo'sh mablag'larini jalb qilish, kreditlash jarayonlarini amalga oshirish, hisob-kitob operatsiyalarini bajarish hamda moliyaviy xizmatlar ko'rsatish orqali iqtisodiy rivojlanishga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bank tizimining barqarorligi esa, avvalo, tijorat banklarining daromad olish qobiliyati, xarajatlarni oqilona boshqarishi va moliyaviy natijalarining haqqoniy shakllanishi bilan bog'liqdir.

Tijorat banklarida daromad va xarajatlar bank faoliyatining yakuniy moliyaviy natijasini belgilovchi asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlar hisoblanadi. Daromadlar bankning kredit, investitsiya, komission, valyuta va boshqa operatsiyalari orqali shakllansa, xarajatlar depozitlar bo'yicha foiz to'lovlari, jalb qilingan resurslar qiymati, operatsion xarajatlar, ma'muriy xarajatlar, soliqlar, amortizatsiya va boshqa majburiy to'lovlar bilan bog'liq bo'ladi.

Bank daromadlari va xarajatlarining noto'g'ri hisobga olinishi bank foydasi, rentabelligi, kapital yetarliligi, likvidligi va moliyaviy barqarorligi ko'rsatkichlarining buzib ko'rsatilishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli tijorat banklarida daromad va xarajatlar auditini samarali tashkil etish nafaqat buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot sifatini oshirish, balki bank faoliyatida xatoliklar, suiiste'mollar, noto'g'ri tasniflash va risklarning oldini olishda ham muhim ahamiyatga ega.

Bugungi raqamli iqtisodiyot sharoitida bank operatsiyalarining hajmi keskin ortib bormoqda. Masofaviy bank xizmatlari, mobil ilovalar, plastik kartalar, onlayn to'lov tizimlari, elektron kreditlash va raqamli depozit xizmatlarining kengayishi bank daromadlari va xarajatlari tarkibida ham sezilarli o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ayrim ilmiy manbalarda tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda daromadlar va xarajatlar ustidan tizimli audit olib borish zarurligi alohida ta'kidlanadi. Shu jihatdan daromad va xarajatlar auditini takomillashtirish masalasi dolzarb ilmiy-amaliy muammo sifatida namoyon bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijiy iqtisodiy yondashuvlarda bank daromadlari ko'proq foizli va foizsiz daromadlar sifatida tasniflanadi. Foizli daromadlar kreditlar, depozitlar, qimmatli

qog'ozlar va boshqa moliyaviy aktivlardan olinadigan daromadlarni o'z ichiga olsa, foizsiz daromadlar komission xizmatlar, hisob-kitob operatsiyalari, valyuta ayirboshlash, kafillik, maslahat xizmatlari va boshqa bank operatsiyalaridan shakllanadi. Xarajatlar esa jalb qilingan resurslar qiymati, operatsion xarajatlar, xodimlar mehnatiga haq to'lash, texnologik xarajatlar, amortizatsiya, soliqlar va ehtimoliy zararlar bo'yicha zaxiralar bilan bog'liq bo'ladi. Mahalliy ilmiy tadqiqotlarda tijorat banklarida daromad va xarajatlarni tahlil qilish hamda audit jarayonlarini takomillashtirish masalalari alohida o'rganilmoqda. Xususan, ayrim maqolalarda tijorat banklarida daromad va xarajatlarni tahlil qilish hamda audit jarayonlarini takomillashtirish masalalari maxsus tadqiqot obyekti sifatida ko'rib chiqilgan. Shuningdek, boshqa ilmiy manbalarda ham banklarda daromad va xarajatlar audit moliyaviy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy mexanizmlardan biri sifatida baholanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolani tayyorlashda tizimli yondashuv, iqtisodiy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish, mantiqiy tahlil, ilmiy abstraksiyalash va normativ-huquqiy tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini tijorat banklarida buxgalteriya hisobi, audit, moliyaviy tahlil va bank nazoratiga oid ilmiy qarashlar tashkil etdi. Metodologik jihatdan daromad va xarajatlar audit bank moliyaviy natijalarining haqqoniyligini ta'minlovchi nazorat vositasi sifatida ko'rib chiqildi.

Mazkur tadqiqotda tijorat banklarida daromad va xarajat auditini takomillashtirish masalalarini o'rganishda ilmiy bilishning umumiy va maxsus usullaridan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi banklarda daromad va

xarajatlar hisobi hamda audit amaliyotini nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilishga asoslangan.

Tadqiqot jarayonida avvalo mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, iqtisodchi olimlarning ilmiy qarashlari, bank audit va moliyaviy nazoratga oid ilmiy ishlari o'rganildi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining bank faoliyatini tartibga soluvchi qonunlari, normativ-huquqiy hujjatlari, Markaziy bankning me'yoriy hujjatlari hamda xalqaro audit standartlari tahlil qilindi.

Tadqiqotda quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi:

- **Tahlil va sintez usuli** – tijorat banklarida daromad va xarajatlar auditining nazariy asoslarini o'rganish, mavjud ma'lumotlarni tahlil qilish va umumlashtirish maqsadida qo'llanildi.

- **Taqqoslash usuli** – tijorat banklarida daromad va xarajatlar auditining amaldagi holatini xalqaro tajriba va ilg'or amaliyot bilan solishtirishda foydalanildi.

- **Statistik tahlil usuli** – banklarning moliyaviy hisobotlari, daromad va xarajat ko'rsatkichlari hamda audit natijalarini o'rganish va baholashda qo'llanildi.

- **Dinamik tahlil usuli** – daromad va xarajatlarning yillar kesimidagi o'zgarishlarini aniqlash va baholash imkonini berdi.

- **Tizimli yondashuv usuli** – daromad va xarajat auditini bank boshqaruvi va ichki nazorat tizimining tarkibiy qismi sifatida o'rganishga xizmat qildi.

- **Mantiqiy va iqtisodiy tahlil usullari** – audit jarayonida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash, ularning sabablarini o'rganish hamda amaliy takliflar ishlab chiqishda qo'llanildi.

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasining bank tizimiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlari,

tijorat banklarining moliyaviy hisobotlari, ilmiy maqolalar, monografiyalar, statistik ma'lumotlar hamda xalqaro audit standartlari tashkil etadi.

Tadqiqot natijalarining ishonchlilikini ta'minlash maqsadida iqtisodiy ma'lumotlarni guruhlash, umumlashtirish, taqqoslash va iqtisodiy-statistik qayta ishlash usullaridan foydalanildi. Olingan natijalar asosida tijorat banklarida daromad va xarajat auditini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tijorat banklarida daromadlar bank faoliyati natijasida shakllanadigan moliyaviy tushumlar majmuini ifodalaydi. Ular bankning asosiy operatsiyalari va qo'shimcha xizmatlari natijasida vujudga keladi. Daromadlar bank faoliyatining barqarorligini ta'minlash, jalb qilingan resurslar qiymatini qoplash, operatsion xarajatlarni moliyalashtirish va yakuniy foydani shakllantirishda muhim manba hisoblanadi. Bank daromadlari tarkibida odatda foizli daromadlar yetakchi o'rinni egallaydi. Foizli daromadlar kreditlar, banklararo depozitlar, investitsiyalar, qimmatli qog'ozlar va boshqa foiz keltiruvchi aktivlar bo'yicha olinadigan tushumlardan iborat. Tijorat banklari kredit operatsiyalari orqali real sektor, tadbirkorlik subyektlari va aholiga moliyaviy resurslar taqdim etadi. Ushbu kreditlar bo'yicha olinadigan foizlar bank daromadlarining muhim qismini tashkil etadi.

Foizsiz daromadlar esa bank xizmatlarining diversifikatsiyasini aks ettiradi. Bunga plastik karta xizmatlari, pul o'tkazmalari, hisob-kitob operatsiyalari, valyuta ayirboshlash, kafolat va akkreditivlar, maslahat xizmatlari, masofaviy bank xizmatlari va boshqa komission tushumlar kiradi. So'nggi yillarda raqamli bank xizmatlarining rivojlanishi natijasida komission

daromadlar ulushi ortib borayotgani kuzatilmoqda. Bank xarajatlari esa bank faoliyatini amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan pul mablag'lari sarfini ifodalaydi. Ular depozitlar va boshqa jalb qilingan resurslar bo'yicha foizli xarajatlar, xodimlar mehnatiga haq to'lash, ijara, amortizatsiya, axborot texnologiyalari xarajatlari, reklama, xizmat safarlari, soliqlar, zaxiralar va boshqa operatsion xarajatlardan iborat bo'ladi.

Daromad va xarajatlar o'rtasidagi nisbat bankning moliyaviy natijasini belgilaydi. Agar bank daromadlari xarajatlardan yuqori bo'lsa, bank foyda oladi. Aksincha, xarajatlar daromadlardan ortib ketgan taqdirda bank zarar ko'radi. Shuning uchun daromad va xarajatlar auditining asosiy maqsadi ushbu ko'rsatkichlarning to'g'ri shakllanganligini, hujjatlar bilan tasdiqlanganligini va moliyaviy hisobotlarda haqqoniy aks ettirilganligini aniqlashdan iborat.

Daromad va xarajatlar auditining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

1. Bank daromadlari va xarajatlarning to'liq va haqqoniy hisobga olinganligini tekshirish.
2. Daromad va xarajatlarning tegishli hisobot davriga to'g'ri kiritilganligini aniqlash.
3. Foizli va foizsiz daromadlar bo'yicha hisob-kitoblarning to'g'riligini baholash.
4. Foizli, operatsion va ma'muriy xarajatlarning iqtisodiy asoslanganligini tekshirish.
5. Daromad va xarajatlar bo'yicha ichki nazorat tizimi samaradorligini baholash.
6. Moliyaviy natijalarning haqqoniy shakllanganligini aniqlash.
7. Audit natijalari asosida bank xarajatlarni optimallashtirish va daromadlar bazasini diversifikatsiya qilish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

Daromad va xarajatlar auditini faqat xatolarni aniqlash bilan cheklanmasligi kerak. U bank boshqaruvi uchun tahliliy axborot berishi, foyda shakllanishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashi va moliyaviy samaradorlikni oshirishga xizmat qilishi zarur.

Tijorat banklarida daromad va xarajatlar auditini bo'yicha mavjud muammolar: Tijorat banklarida daromad va xarajatlar auditini takomillashtirish zarurati bir qator amaliy muammolar bilan bog'liq.

Birinchi muammo — bank daromadlarining yuqori darajada foizli daromadlarga bog'liqligidir. Kredit operatsiyalaridan olinadigan foizlar bank daromadlarining asosiy qismini tashkil etsa, bank kredit risklariga kuchli bog'lanib qoladi.

Ikkinchi muammo — xarajatlarning ayrim turlarini optimallashtirish mexanizmlarining yetarli darajada ishlamasligidir. Banklarda axborot texnologiyalari, filiallar tarmog'i, xodimlar soni, marketing, binolarni saqlash va ma'muriy xarajatlar hajmi ortib borishi mumkin. Agar ushbu xarajatlar ustidan audit nazorati kuchli bo'lmasa, bank rentabelligi pasayadi.

Uchinchi muammo — ichki audit tekshiruvlarida ba'zan riskka yo'naltirilgan yondashuvning yetarli qo'llanilmasligidir. An'anaviy audit ko'proq hujjatlarni tekshirishga qaratilgan bo'lsa, zamonaviy bank auditini risklarni oldindan aniqlash va ularni kamaytirishga yo'naltirilishi lozim. Ichki auditni takomillashtirish bo'yicha ilmiy manbalarda ham banklarda ichki audit faoliyatini tashkil etish, uning mavjud kamchiliklari va takomillashtirish yo'llari muhim masala sifatida ko'rib chiqilgan.

To'rtinchi muammo — audit jarayonlarida raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi barcha banklarda bir xil emasligidir. Bank operatsiyalari hajmi millionlab tranzaksiyalarni tashkil

qiladigan sharoitda faqat qo'lda tanlab tekshirish usuli yetarli samara bermaydi. Shu sababli avtomatlashtirilgan audit dasturlari, ma'lumotlar tahlili, sun'iy intellekt elementlari va real vaqt rejimidagi monitoring tizimlarini qo'llash zarur.

Beshinchi muammo — daromad va xarajatlarning noto'g'ri tasniflanishi yoki moliyaviy hisobotlarda noto'g'ri aks ettirilish ehtimolidir. Masalan, ayrim xarajatlar operatsion xarajat sifatida emas, boshqa xarajatlar tarkibida aks ettirilishi mumkin. Yoki kelgusi davrga tegishli daromad joriy davr daromadi sifatida tan olinishi mumkin. Bunday holatlar bank moliyaviy natijasining haqqoniyligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Daromad va xarajatlar auditini takomillashtirish yo'nalishlari: Tijorat banklarida daromad va xarajatlar auditini takomillashtirish ko'p yo'nalishli va kompleks jarayon hisoblanadi. Ushbu jarayon bankning ichki nazorat tizimi, buxgalteriya hisobi, risk-menejment, axborot texnologiyalari, korporativ boshqaruv va tashqi audit bilan uzviy bog'liq holda amalga oshirilishi lozim.

Birinchi yo'nalish — auditni riskka yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etishdir. Bunda auditorlar eng yuqori risk mavjud bo'lgan operatsiyalarni birinchi navbatda tekshirishi kerak. Masalan, yirik kreditlar bo'yicha foiz daromadlari, muddati o'tgan kreditlar bo'yicha hisoblangan foizlar, yuqori xarajat talab qiluvchi ma'muriy shartnomalar, valyuta operatsiyalari va filiallar xarajatlari alohida tahlil qilinishi lozim.

Ikkinchi yo'nalish — daromad va xarajatlar bo'yicha ichki nazorat mexanizmlarini kuchaytirishdir. Har bir daromad va xarajat turi bo'yicha mas'ul shaxslar, tasdiqlash tartibi, hujjatlar aylanishi, limitlar va monitoring tizimi aniq belgilanishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining nizomiga

ko'ra, bankning barcha operatsiyalari va tarkibiy bo'linmalari ichki auditorlik tekshiruv doirasiga kiradi. Demak, daromad va xarajatlar audit ham bankning barcha bo'linmalarini qamrab olishi zarur.

Uchinchi yo'nalish — audit jarayonlarini raqamlashtirishdir. Raqamli texnologiyalar yordamida auditorlar katta hajmdagi operatsiyalarni tezkor tahlil qilishi, noodatiy tranzaksiyalarni aniqlashi, xarajatlarning keskin oshishini kuzatishi va daromadlar bo'yicha og'ishlarni avtomatik ravishda aniqlashi mumkin. Ayrim ilmiy manbalarda bugungi raqamli iqtisodiyot sharoitida banklarda daromad va xarajatlar auditini takomillashtirish zarurligi alohida qayd etilgan.

To'rtinchi yo'nalish — daromadlar diversifikatsiyasi ustidan audit nazoratini kuchaytirishdir. Agar bank daromadlarining asosiy qismi faqat kredit foizlariga bog'liq bo'lsa, bu bankning risk darajasini oshiradi. Shuning uchun auditorlar foizsiz daromadlar, komission xizmatlar, raqamli xizmatlardan tushumlar va boshqa daromad manbalarining rivojlanishini baholashi lozim. Bu bank daromad bazasining barqarorligini oshirishga xizmat qiladi.

Beshinchi yo'nalish — xarajatlarni optimallashtirish bo'yicha audit tavsiyalarini kuchaytirishdir. Auditorlar xarajatlarni faqat tekshiribgina qolmay, ularning samaradorligini ham baholashi kerak. Masalan, filial xarajatlari ularning daromadlari bilan solishtirilishi, xodimlar xarajatlari mehnat unumdorligi bilan bog'lanishi, IT xarajatlari esa raqamli xizmatlar samaradorligi bilan tahlil qilinishi lozim. Banklarda daromad va xarajatlarni auditini takomillashtirish uchun hisob tizimini yaxshilash kabi chora-tadbirlar taklif etilgan manbalar ham mavjud.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tijorat banklarida daromad va xarajatlar auditini takomillashtirish bank moliyaviy barqarorligini ta'minlash, foyda

va rentabellik ko'rsatkichlarini haqqoniy baholash, moliyaviy hisobotlar ishonchliligini oshirish hamda bank faoliyatidagi risklarni kamaytirishda muhim ahamiyatga ega. Daromad va xarajatlar bank faoliyatining yakuniy moliyaviy natijasini shakllantiruvchi asosiy ko'rsatkichlar bo'lgani sababli ularning auditini chuqur, tizimli va riskka yo'naltirilgan tarzda tashkil etish zarur.

Olib borilgan tahlillar asosida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

1. Tijorat banklarida daromad va xarajatlar audit riskka yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etilishi lozim.

2. Foizli daromadlar, komission daromadlar, valyuta operatsiyalaridan tushumlar va boshqa daromadlar bo'yicha alohida audit metodikasi ishlab chiqilishi kerak.

3. Foizli, operatsion, ma'muriy va boshqa xarajatlarning samaradorligini baholash uchun "xarajat–natija" tahlilidan foydalanish maqsadga muvofiq. 4. Audit jarayonlariga raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan monitoring tizimlari va ma'lumotlar tahlili vositalari keng joriy etilishi zarur.

5. Ichki audit xizmati mustaqilligini kuchaytirish va uning bank kengashi oldidagi hisobdorligini oshirish lozim.

6. Daromadlar diversifikatsiyasi va xarajatlar optimallashtirilishi bo'yicha auditorlik tavsiyalarining amaliy ijrosini nazorat qilish kerak.

7. Auditorlarning bank operatsiyalari, xalqaro audit standartlari, raqamli audit va risk-menejment bo'yicha malakasini muntazam oshirib borish zarur.

8. Ichki va tashqi audit o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish orqali moliyaviy hisobotlar ishonchliligini oshirish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Rasmiy nashr. — Toshkent: O'zbekiston, 2023. — 80 b.

2. O'zbekiston Respublikasining "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. Yangi tahriri: 2019-yil 5-noyabr, O'RQ–580-son // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.

3. O'zbekiston Respublikasining "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida"gi Qonuni. — 2016-yil 13-aprel, O'RQ–404-son // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. — 14.04.2016.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2020–2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. 2020-yil 12-may, PF–5992-son // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.

5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki Boshqaruvining "Tijorat banklarining ichki auditiga qo'yiladigan talablar to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi qarori. 2021-yil 16-aprel, 3/2-son; Adliya vazirligida 2021-yil 7-mayda 3302-son bilan ro'yxatdan o'tkazilgan // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.

6. Arens A.A., Elder R.J., Beasley M.S. Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach. — Pearson Education, 2017. 7. Fayziyev Sh.N., Do'smurotov R.D., Karimov A.A., Qo'ziyev I.N., Avloqulov A.Z. Audit. Darslik. — T.: Iqtisod-moliya, 2015